

Confronting Halachik Conundrums

Cedars Sinai Hospital - 12/5/2013

אהרן ישעיה שכטר

- (1) **קובץ הערות (סי' ס"ט)** הא דמחלקינן בין קו"ע לשוא"ת, אם הדבר תלוי במדרגת חומר האיסור, דקום עשה הוא דבר חמור ואין כח בידם לעוקרו, ושוא"ת אינו חמור כ"כ ויש כח בידם לעוקרו, או דבאמת, מצד עצמו אין חילוק כלל בין קו"ע לשוא"ת, והא דמפלגינן ביניהו וכו' דדין התורה במקומו עומד וכו', ושני הדינים האלו סותרין זה את זה, ועל כן שוא"ת עדיף.
- (2) **גמ' עירובין (ק.)** הניתנין במתנה אחת (בכור, מעשר ופסח) שנתערבו בניתנין מתנה אחת, ינתנו במתנה אחת. מתן ארבע (חטאת) במתן ארבע ינתנו במתן ארבע. מתן ארבע במתן אחת, רבי אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע, ורבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת. אמר לו רבי אליעזר הרי הוא עובר על כל תגרע? אמר לו רבי יהושע הרי הוא עובר בבל תוסיף? ועוד אמר רבי יהושע כשנתת עברת על כל תוסיף ועשית מעשה בידך, כשלא נתת עברת על כל תגרע ולא עשית מעשה בידך?
- (3) **שו"ת מנחת שלמה (ת"א סי' ל"ה)** הרי זה דומה למי שקוטע אצבע מרגלו של חברו בכדי להציל אותו בכך מקטיעת כל היד שלו, דפשוט הוא דאינו קרוי מזיק אלא מתקן, ומצוה הוא דקעביד ולא עבירה, כך גם כאן אינו חשוב כמכשיל אלא אדרבה במעשהו זה הוא מציל אותו מעון חמור של שנאת תורה ולומדיה, ולכן נראה דלפי הצורך שפיר רשאי לכבד אותו במאכל ומשתה, וצריך לעשות כן אע"פ שזה בקום ועשה.
- (4) **כלי יקר (פרשת יתרו)** כבד את וגו', במצוה זו חתם חמשה דברות ראשונות המדברים בכבוד המקום ברוך הוא, כי מטעם זה נאמר בכלם ה' אלהיך, ולא הוזכר ה' בכל חמש דברות אחרונות המדברים בדברים שבין אדם לחברו. ומצות כבוד אב ואם אעפ"י שהיא בין אדם לחבירו, מ"מ מצוה זו נוגעת גם בכבוד המקום ב"ה. לפי ששלשה שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו (קדושין ל:; נדה לא.), ואם תכבד אב ואם בעבור שמהם נוצר החומר והגוף וכו', ק"ו שתכבד את אביך שבשמים, אשר נתן בך הנשמה, החלק המעולה הקיים לנצח וכו'.
- (5) **ספר הכתב והקבלה** (בראשית ט:ה) "ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם". "נראה לי כי יש שני אופני רציחה. אם לרעת הנרצח לנקום נקמתו ממנו או לקחת ממנו וכדומה, ואם לטובת הנרצח כשהוא משוקע בצער גדול ויבחר מוות מחיים וכו'. על שני אלה דבר הכתוב, על ההורג לרעת הנרצח, הנעשה רק מפחותי בני אדם, יאמר "ומיד האדם", כמו שקרא לאנשי דור הפלגה לפחיתותם "אשר בנו בני האדם". ואל השני הנעשה לרצון הנרצח ולטובתו, אשר גם איש המעולה במדרגה וגם כשהוא מאוהבי הנרצח ידמה כי

Confronting Halachik Conundrums

Cedars Sinai Hospital - 12/5/2013

אהרן ישעיה שכטר

מצוה הוא עושה להמיתו כדי להשקיטו מצער, על זה אמר "מיד איש אחיו", שהוא איש, עומד במעלות נפשיות, וגם הוא אחד מאוהביו. ויזהיר קרא בין שופך דם האדם לשנאתו, בין לאהבתו.

There is a runaway trolley barreling down the railway tracks. Ahead, on the tracks, (6) there are five people tied up and unable to move. The trolley is headed straight for them. You are standing some distance off in the train yard, next to a lever. If you pull this lever, the trolley will switch to a different set of tracks. Unfortunately, you notice that there is one person on the side track. You have two options: (1) Do nothing, and the trolley kills the five people on the main track. (2) Pull the lever, diverting the trolley onto the side track where it will kill one person. Which is the correct choice?

חזו"א (ב"ב ס"ה' ה' ס"ק י"ב) יתכן שמותר לעשות זאת, ואינו דומה לנכרים שאמרו תנו לנו אחד להריגה ואם לאו נהרוג את כולכם שההלכה במקרה זה "יהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל", אין זה דומה להטיית החץ משום שמסירת נפש להריגה הינה פעולה אכזרית של רצח ובפעולה זו אין הצלת אחרים בטבע המעשה, אלא שגרם המקרה עכשיו שפעולת רציחה זו היא הצלה לרבים, אבל הטיית החץ מצד זה לצד אחר היא בעיקרה פעולת הצלה, ובזה יתכן שיש להשתדל בהצלת ישראל בכל האפשר.

A five-story structure collapsed on its occupants. There were more soldiers on the (8) lower floors than there were on the upper floors. When the rescue efforts began it was apparent that in order to reach the larger number of soldiers on the lower section of the collapsed building, they would have to use heavy engineering tools which would lead to the certain death of the soldiers who were on the higher floors and in the upper layers of the debris. Essentially, was it permissible to kill the few in order to save the many?